

Beste leerkracht,

Elk kind heeft een uniek familieverhaal. Via de kant-en-klare modules in deze lesbrief willen we kinderen laten kennismaken met de boeiende wereld van de familiegeschiedenis.

Op Ketnet.be ontdek je het Ketnet Stambos: www.stambos.ketnet.be. Een online belevingsstamboom waarbij kinderen spelenderwijs in contact komen met de leefwereld van hun grootouders. In het Ketnet-programma 'Ben ik familie van?' ontdekken ze hoe fascinerend hun eigen familiegeschiedenis is: www.ketnet.be/programma/ben-ik-familie-van. Op die pagina kunnen we ook de afleveringen (compilaties) van het programma aanbieden.

De zoektocht naar hun eigen familiegeschiedenis doet kinderen nadenken over hun herkomst en identiteit. Wie waren hun voorouders en hoe leefden ze? Het scherpt eveneens hun historisch tijdsbesef aan en laat kinderen zich bewust worden van de verschillen tussen de leefwereld van henzelf en van deze van hun grootouders.

Via deze lesbrief reiken we een aantal activiteiten aan, waarbij leerlingen klassikaal op onderzoek gaan naar hun eigen familiegeschiedenis. Elke module is opgebouwd als een stap-voor-stap-handleiding voor de leerkracht, met enkele opdrachten voor de leerlingen hierin opgenomen.

Voor de meeste activiteiten hebben de kinderen begeleiding en achtergrondinformatie nodig van een leerkracht en van minstens één familielid (bij voorkeur de grootouders). Bij de uitwerking van deze modules werd rekening gehouden met de zeer diverse herkomst van de leerlingen.

Veel plezier bij de ontdekkingstocht naar het familieverleden!

Iedereen heeft een voornaam en een familienaam, maar wat betekent jouw naam en van waar is je voor- en familienaam afkomstig?

Praktisch

Grootte van de groep: bij voorkeur maximaal 30 kinderen

Materiaal: minstens één computer met internetverbinding, beamer en projectiescherm

Plaats: dit is een binnenactiviteit. De gewone klas of de computerklas is ideaal.

Duur: ca. 30 minuten

Stap 1: Mijn voornaam

Voor de leerkracht:

*Dit zijn enkele vragen voor de leerlingen, die liefst op voorhand meegegeven worden als huistaak en naderhand klassikaal besproken worden (zie document: *Lesbrief – het verhaal achter jouw naam*).*

- Heb je één voornaam of meerdere voornamen?
- Als je meerdere voornamen hebt, welke zijn dit?
- Waarom hebben je ouders deze voornaam (of voornamen) gekozen?
- Wat betekent jouw voornaam? Vraag het aan je ouders of google hiervoor jouw voornaam samen met het woord 'betekenis'.
- Ik vind mijn eigen voornaam: leuk – saai – origineel – gewoon. Waarom?

Stap 2: Mijn familienaam

Voor de leerkracht:

Het is aangewezen om de leerlingen eerst deze onderstaande korte introductie in de wereld van de familienaamgeving mee te geven. Een meer uitgebreide versie van deze historiek van de familienaamgeving is terug te vinden via <http://www.familienaam.be/alles-over-familienamen>

Tijdens de vroege Middeleeuwen (500-1000) hadden mensen nog geen familienaam. Toen kreeg men dus enkel een voornaam. Vanaf de jaren 1200 nam de bevolking snel toe en werd het nodig om mensen met dezelfde voornaam uit elkaar te houden.

Tot ongeveer de jaren 1700 kon men vrij een familienaam kiezen of deze laten veranderen. Wanneer België onder Frans bewind kwam - omstreeks het jaar 1800 - moest men voortaan gebruik maken van éénzelfde familienaam en mocht de schrijfwijze ervan niet meer veranderd worden.

Familienamen kan je indelen volgens hun herkomst of betekenis. Er zijn wereldwijd slechts enkele 'types' van familienamen: afstammingsnamen, eigenschapsnamen, beroepsnamen en geografische namen.

We sommen kort de vier types familienamen op en geven enkele voorbeelden:

Een **afstammingsnaam** is een familienaam die afgeleid is van de voornaam van je voorvader of voormoeder: Janssens, Geerts, Van Lysebeth, Ivanov, namen die eindigen op oğlu, ...

Weetje Ben ik familie van?: de achternaam van Zoë Rubens uit het programma, en dus ook van schilder Peter-Paul Rubens betekent: 'zoon van Ruben'.

Een **eigenschapsnaam** vertelt je iets over een eigenschap van één van je voorouders. Dat kan een lichamelijke eigenschap zijn of een karaktereigenschap: Achahbar (de blonde), De Bruyne (bruinharig), Rossi (roodharig), Decorte, Nagy (de grote), ...

Een **beroepsnaam** vertelt je welk beroep één van je voorouders uitoefende: Smith (smid), Timmerman, De Leersnyder, Cuypers, Müller (molenaar)..."

Een **geografische naam** verklapt waar één van je voorouders leefde: Vandevelde, Van Caneghem, Van den Bossche of Silva (nabij een bos)..."

Weetje Ben ik familie van?: In het dorpje waar Melih's opa opgroeide, kreeg iedereen de achternaam 'Bingolo'. De schrijfwijze kon verschillen, maar de achternaam bleef dezelfde. Deze naam betekent 'zoon van duizend meren'. De grootouders van Melih zijn opgegroeid in hetzelfde bergdorpje, waardoor zijn mama en papa dezelfde achternaam hebben. Zijn papa noemt Yilmaz Bingolo, zijn mama Bilgihan Bingöl o.

Familienaamgeving is deels ook streekgebonden. Het plaatselijke dialect beïnvloedt soms de schrijfwijze van dezelfde familienaam. Zo wordt de familienaam 'Claes' in de Westhoek dikwijls geschreven als 'Clais' of als 'Claeys' in Midden-West-Vlaanderen en als 'Claas' in Limburg. Toch gaat het steeds om dezelfde naam die 'zoon van Klaas' betekent!

Stap 3: Wat betekent mijn familienaam

Voor de leerkracht:

(zie ook begeleidend videofragment: Ben ik familie van 01)

Elke leerling kan zijn of haar familienaam opzoeken via Google, door de familienaam samen met de woorden 'familienaam' en 'betekenis' in te tikken.

Anderstalige familienamen worden best aan de hand van dezelfde zoektermen in de taal van oorsprong van de familienaam opgezocht.

De betekenis van een Belgische familienaam kan ook opgezocht worden in het 'Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk' van Frans Debrabandere.

Dit Woordenboek is doorgaans aanwezig in de plaatselijke bibliotheek.

Ga met het invulblaadje aan de slag met de leerlingen *(zie document: Lesbrief – Wat betekent mijn familienaam):*

- **Mijn achternaam is een afstammingsnaam – eigenschapsnaam - beroepsnaam – geografische naam.**
- **Ik weet het niet zeker, maar ik denk dat mijn familienaam eennaam is.**
- **Weet je ook wat jouw familienaam precies betekent?**
- **Ken je ook de betekenis van de andere familienamen die in jouw familie voorkomen?**

Stap 4: Waar komt mijn familienaam voor in België

Voor de leerkracht:

Vraag aan elke leerling om de eigen familienaam in te typen in het zoekvenster. Opgelet, de naam moet ingetikt worden met de juiste hoofdletter(s), want anders krijgt men geen of een foutief zoekresultaat !

Op die manier ziet elke leerling meteen hoeveel personen met dezelfde familienaam er in 2008 woonden in België en waar ze zich bevinden. Een sterke concentratie van een bepaalde familienaam buiten de grote steden, geeft doorgaans (maar niet altijd) een indicatie van de regio van herkomst van deze familienaam.

Het is belangrijk om aan de kinderen mee te geven dat personen met dezelfde familienaam niet noodzakelijk familie zijn van elkaar. Eenzelfde familienaam kan immers op meerdere verschillende plaatsen ontstaan zijn, bijvoorbeeld Janssens, Peeters,...

(zie ook begeleidend videofragment: Ben ik familie van 02)

Stap 4: Waar komt mijn familienaam voor in België

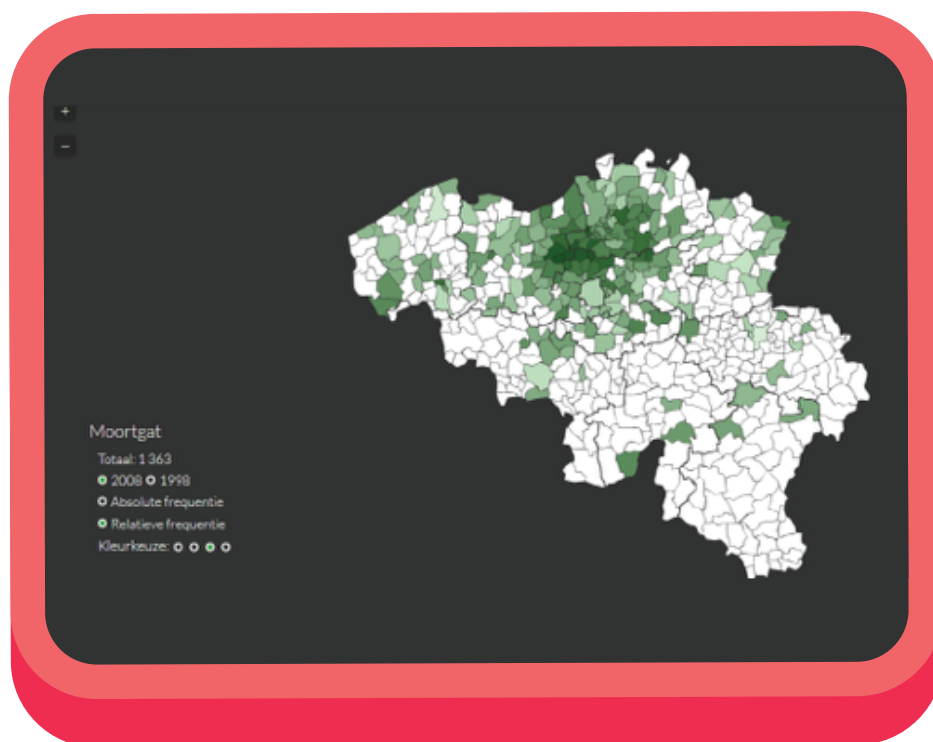
Ben je benieuwd hoeveel mensen in België dezelfde familienaam hebben? Dat kan je het hier opzoeken: www.familienaam.be

Voor de leerkracht:

Vraag aan elke leerling om de eigen familienaam in te typen in het zoekvenster. Opgelet, de naam moet ingetikt worden met de juiste hoofdletter(s), want anders krijgt men geen of een foutief zoekresultaat !

Op die manier ziet elke leerling meteen hoeveel personen met dezelfde familienaam er in 2008 woonden in België en waar ze zich bevinden. Een sterke concentratie van een bepaalde familienaam buiten de grote steden, geeft doorgaans (maar niet altijd) een indicatie van de regio van herkomst van deze familienaam.

Het is belangrijk om aan de kinderen mee te geven dat personen met dezelfde familienaam niet noodzakelijk familie zijn van elkaar. Eenzelfde familienaam kan immers op meerdere verschillende plaatsen ontstaan zijn, bijvoorbeeld Janssens, Peeters,...
(zie ook begeleidend videofragment: Ben ik familie van 02)

Interview je grootouders en maak een stamboompje op bestaande uit drie generaties.

Praktisch

Grootte van de groep: bij voorkeur maximaal 25 kinderen

Materiaal: één of meerdere computers met internetverbinding, beamer en projectiescherm; per kind één uitgeprint paspoort, zes persoonssteekkaarten en één invulblad voor het stamboompje voorzien (zie downloadbare links)

Plaats: dit is een binnenactiviteit, die klassikaal kan uitgevoerd worden; een tafel of werkvlak om zittend aan te schrijven is noodzakelijk

Duur: ca. 60 minuten, maar een voorbereidende huistaak is noodzakelijk.

Voor de leerkracht:

(zie ook begeleidend videofragment: Ben ik familie van 03)

Deze activiteit wordt idealiter in twee afzonderlijke tijdsblokken uitgevoerd volgens dit schema:

- **Stap 1 : ca. 10 minuten**
- **Stap 2: voorbereidende huistaak**
- **Stap 3: ca. 40 minuten**

Indien de activiteit enkel in één tijdsblok van 60 minuten moet uitgevoerd worden, dan is het noodzakelijk om de voorbereidende huistaak minstens één week op voorhand met elk kind mee te geven, in de vorm van een uitgeprint lijstje met de interviewvragen.

Stap 1: Je stamboomje begint bij jezelf

Voor de leerkracht:

(zie document *Lesbrief – paspoort*)

Een lay-out als paspoort heeft een driedubbele functie: het is overzichtelijk, het refereert naar de eigen identiteit en het correspondeert met de opmaak van de officiële genealogische/administratieve documenten.

Mijn voornaam:

Mijn familienaam:

Ik ben geboren op :

Ik heb ... broers en ... zussen.

Mijn ouders heten:

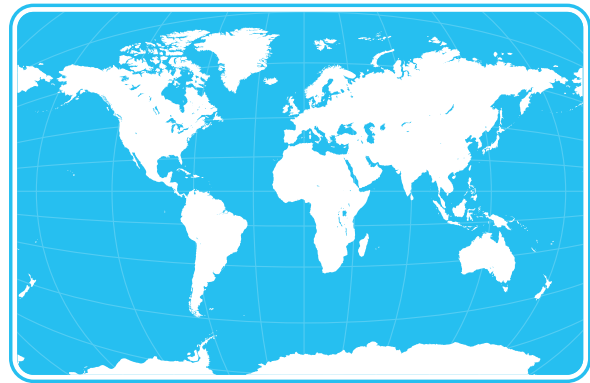
Ik woon nu in de provincie:

Mijn ouders komen uit dit land/deze landen:

Ik ben geboren in :

A red and blue form template for a family tree passport. It features a yellow circle with a black 'k' logo in the top left corner. The form has several input fields with yellow backgrounds and black text labels: 'Mijn voornaam:', 'Mijn familienaam:', 'Ik ben geboren op :', 'Ik heb ... broers en ... zussen.', 'Mijn ouders heten:', 'Ik woon nu in de provincie:', and 'Mijn ouders komen uit dit land/deze landen:'. There is also a white rectangular box in the top right corner. The bottom right corner of the form has a pattern of small red stars.

Stap 2: Voorbereidende huistaak: interview je oma's of opa's

Voor de leerkracht:

Gelieve deze interviewlijst ongeveer een week op voorhand met de leerlingen mee naar huis te geven, samen met de vraag om deze vragen eens te stellen aan één of meerdere grootouders. Indien er geen grootouders kunnen geïnterviewd worden, is een ander familielid ook prima.

Via dit interview komt het kind de belangrijke gebeurtenissen uit het leven van de (groot) ouders te weten (verhuis, huwelijk, geboortes, overlijdens,...).

*Vraag zeker aan de leerlingen om tijdens dit interview navraag te doen naar oude familiefoto's en familiedocumenten die bewaard werden. Familiedocumenten zijn bijvoorbeeld geboortekaartjes, herinneringen aan communie- of lentefeest of andere religieuze feesten, huwelijksaankondigingen, rouwbrieven en bidprentjes, trouwboekjes, schoolrapporten... Deze documenten bevatten de noodzakelijke genealogische gegevens om verder het stamboomje te kunnen opmaken. (zie document *Lesbrief - interview grootouder*)*

Je opa of oma heeft misschien al iets over vroeger verteld toen je hen vragen stelde over het Ketnet Stambos, maar je kan nog heel wat meer te weten komen over hoe ze vroeger leefden. Aan de hand van dit vragenlijstje voor je grootouders begint je speurtocht naar jouw familiegeschiedenis! Stel deze vragen eens aan je opa, oma, nonno, nonna of aan andere familieleden:

- Waar en wanneer ben je geboren?
- Hoe heetten je ouders?
- Hadden zij een vaste bijnaam? Van waar was deze afkomstig?
- Hoeveel broers of zussen had je?
- Wie waren je grootouders? Heb je hen nog gekend?
- Welk beroep oefenden je ouders uit?
- Wat blijft je bij over je ouders?
- Wat herinner je je nog over het eerste huis waar je woonde en hoe lang woonde je daar?
- Hadden jullie een radio of televisie?
- Hadden jullie een auto? Had je een eigen fiets?
- Zijn jullie ooit verhuisd? Zo ja, op welk moment en waarom?
- Wat is je vroegste herinnering?
- Had je een favoriet stuk speelgoed?
- Welke spelletjes speelde je als kind?
- Ging je graag naar school?
- Welke straf kreeg je als je stout was?
- Ging je op schoolreis? Naar waar?
- Wat deed je tijdens vakantieperiodes?
- Moest je veel helpen thuis? Welke werkjes moest je doen?
- Wat lustte je niet als kind?

- Wanneer moest je gaan werken en waar was dat?
- Wanneer en waar ben je getrouwd?
- Wanneer en waar is mijn ouder (mama of papa) geboren?
- Is mijn papa (mama) of opa ooit in het leger geweest?
- Wat zijn de belangrijkste gebeurtenissen uit jouw leven?

Hebben je grootouders of je familieleden nog familiedocumenten of familiefoto's bewaard? Familiedocumenten zijn bijvoorbeeld geboortekaartjes, herinneringen aan communie- of lentefeest of andere religieuze feesten, huwelijksaankondigingen, rouwbrieven en bidprentjes, trouwboekjes, schoolrapporten...

Wie staat op de familiefoto's en waar en wanneer werden deze foto's genomen?

Tip ! Kopieer of fotografeer belangrijke en leuke familiedocumenten – zoals familiefoto's - en gebruik ze om je Stamboompje mee op te maken. Daarna kan je ze bewaren in je herinneringskistje (zie module 3). Vergeet zeker niet om op de achterkant van de foto's (of eronder) de namen te schrijven van de mensen die op de foto te zien zijn. Dat is zeker nuttig voor later.

Heb je na afloop van het interview het antwoord op deze vragen gevonden?

- Waar en wanneer zijn jouw ouders geboren?
- Waar en wanneer zijn je vier grootouders geboren en gehuwd (en eventueel: overleden)?
- Ben je misschien ook enkele namen en levensdata van je overgrootouders te weten gekomen?

Stap 3: Mijn stamboompje

Met de gegevens die je tijdens je interview hebt verzameld, kun je een stamboom maken. Stamboomonderzoekers worden 'genealogen' genoemd. Stamboomonderzoek is dus een ander woord voor 'genealogie'.

In jouw stamboompje krijgen deze mensen een plaats:

jezelf / je ouders / je grootouders

Welke gegevens van je ouders en grootouders heb je nodig voor de opmaak van je stamboom?

voornaam en familienaam
geboortedatum en –plaats
(eventueel) huwelijksdatum en –plaats
(eventueel) overlijdensdatum en –plaats

Voor de leerkracht:

(zie document *Lesbrief – steekkaart*)

Er is een steekkaart nodig voor elke individuele (groot)ouder in het stamboompje: de twee ouders en de vier grootouders (of andere familieleden die de ouders of grootouders vervangen). In totaal heeft elk kind dus minstens zes invulbare steekkaartjes nodig. Het kind zelf heeft zijn of haar gegevens reeds ingevuld in het paspoort (zie stap 1).

Voorzie 6 prints van de steekkaart voor elke leerling om hen toe te laten genealogische gegevens te noteren over hun ouders en grootouders. Het is aan te raden om steeds aan de kinderen de boodschap mee te geven dat het niet erg is wanneer bepaalde namen niet kunnen ingevuld worden wegens onbekend of omdat het moeilijk ligt binnen een gezin om hiernaar te vragen. Naast het stamboompje met de (groot)ouders kunnen ook broers en zussen geplaatst worden, evenals andere familieleden, zoals plusmama's of pluspapa's.

Met zijn allen in een boom!

Opdracht 3 Je maakt een steekkaart van je voorouders. Deze familie viert het gouden huwelijksfeest van Stan Doms en Louisa Baum. Het maken van hun stamboom is een reuzenwerk. Van alle familieleden is een steekkaart nodig. Maak een steekkaart van een van je grootouders.

Steekkaart voor stamboom:

Naam: Peeters **Voornaam:** Victor

Anders voornamen: Jozef-Maria

Geboortedatum: 13/12/1946 **Geboorteplaats:** Herentals

Huwelingsdatum: 04/04/1971 **Plaats van huwelijk:** Herentals

Partner: Verhoeven Suzanna

Beroep: Bediende

Overlijdensdatum: / / **Plaats van overlijden:** / /

MIJN GROOTOUDERS

DE OUDERS VAN MIJN PAPA

	VADER	MOEDER
Familienaam		
Voornaam		
Geboren te		
op		
Gehuwd te		
op		
Overleden te		
op		
Hun adres:		

Zij hadden ... kinderen: ... dochters, ... zonen
 Namen van de dochters:.....
 zonen:.....

DE OUDERS VAN MIJN MAMA

	VADER	MOEDER
Familienaam		
Voornaam		
Geboren te		
op		
Gehuwd te		
op		
Overleden te		
op		
Hun adres:		

Zij hadden ... kinderen: ... dochters, ... zonen
 Namen van de dochters:.....
 zonen:.....

Voor de leerkracht:

(zie document Lesbrieff – Ketnet stamboom voor kinderen)

Bij het invullen van deze stamboom, begin je bij jezelf. Jij vormt de basis van de (stam)boom. Dit soort stambomen wordt door stamboomonderzoekers een kwartierstaat genoemd.

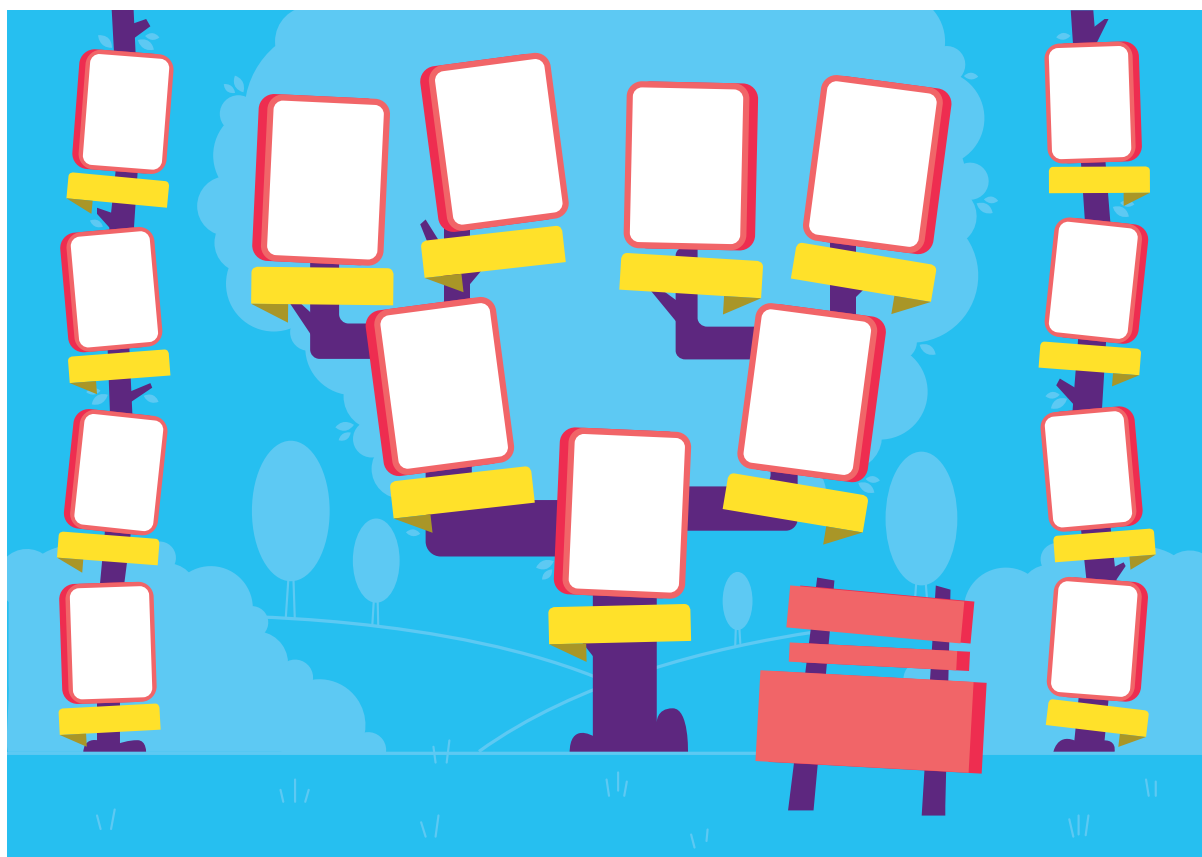
Op het onderste vakje zet je je eigen gegevens, dus je voornaam en familienaam, je geboortedatum en je geboorteplaats.

Op de twee vakjes daarboven komen je ouders. Links je vader en rechts je moeder. Weet je waar en wanneer ze geboren zijn? Zet die gegevens er dan ook bij.

Op de vier vakjes daarboven vul je de namen van hun ouders, dus jouw opa's en oma's in, opnieuw met geboortedata en geboorteplaatsen.

In de vakjes aan de zijkanten krijgen je andere familieleden een plaats, zoals bijvoorbeeld broers, zussen, plusmama's of pluspapa's.

Ziezo: je stamboompje is klaar !

Creëer een herinneringskistje voor later: wat wil je bewaren voor de toekomst, wanneer je zelf zo oud als je opa of oma bent?

Voor de leerkracht:

In deze module wordt gewerkt rond het bewaren van familiedocumenten. Leerlingen maken of kiezen een herinneringskistje dat ze vervolgens opvullen met materiaal dat ze zelf belangrijk vinden om te bewaren voor later.

Wat vinden kinderen belangrijk om voor zichzelf later of voor latere generaties te bewaren? Hierbij reflecteren ze over de begrippen verleden-heden-toekomst. De leerlingen vertellen over hun eigen herinneringskistje tijdens een klassikaal groepsgesprek.

Praktisch

Grootte van de groep: bij voorkeur maximaal 25 kinderen

Materiaal: (voor stap 1) knutselmateriaal om een kistje te maken, vertrekkend van bvb. een schoendoos. Ter vervanging van stap 1 kan aan de kinderen op voorhand gevraagd worden zelf een kistje (of iets dergelijks) mee te brengen naar de klas.

Plaats: dit is een binnenactiviteit, die klassikaal kan uitgevoerd worden; een tafel of werkvlak om zittend aan te werken is noodzakelijk indien stap 1 uitgevoerd wordt

Duur: ca. 50 minuten indien stap 1 uitgevoerd wordt. Zonder stap 1 duurt de activiteit zo'n 30 minuten.

Vorbereiding: elke leerling kan best op voorhand thuis al wat materiaal voor het herinneringskistje verzamelen. Dit bevordert het groepsgesprek. Indien dit praktisch niet mogelijk is, kan tijdens het groepsgesprek besproken worden wat het kind in zijn of haar herinneringskistje zou stoppen en waarom.

Stap 1: Knutsel jouw herinneringskistje

kan eventueel overgeslagen worden indien de leerlingen op voorhand een kistje meenamen van thuis

Voor de leerkracht:

Laat elke leerling zijn of haar herinneringskistje versieren, vertrekkend van een schoendoos - of een ander kistje. Voorzie voldoende knutselmateriaal in de klas.

Stap 2: Wat zal je bewaren in jouw herinneringskistje?

Denk even na wat je in je herinneringskistje wil bewaren voor later. Het kunnen zowel foto's, voorwerpen als documenten zijn. Misschien kan je er ook een paar voorwerpen of documenten van je (groot)ouders in bewaren, als dat mag van hen? Dat mogen gerust kopieën of scans van oude familiepapieren of oude familiefoto's zijn.

Wat kan een plek krijgen in jouw herinneringskistje:

- geboorte- of doopkaartje
- vriendenboek
- familiefoto
- schoolrapport of sportbrevet
- wenskaart (verjaardagskaartje)
- communieprentje of lentefeestprentje
- tekening of knutselwerkje
- oud speelgoed
- alle documenten, voorwerpen of foto's die verband houden met jouw familie
- krantenknipsel over familieleden
- oude postkaart of brief
- bidprentje of rouwbrief
- krant van vandaag

Verzamel (thuis) het materiaal voor je herinneringskistje en bewaar het op een veilige of geheime plaats.

! Tip: een herinneringskistje kan ook digitaal zijn.

Veel foto's en documenten worden de laatste jaren niet meer op papier afgedrukt. De toekomst wordt dus digitaal! Denk hieraan wanneer je foto's en documenten wil bewaren voor later. Wanneer jij zo oud bent als je opa of oma, zal informatie hoofdzakelijk in digitale vorm – dus via de computer – bewaard en gedeeld worden.

Wat kan er in een digitaal herinneringskistje?

- scans van familiedocumenten
- digitale (familie)foto's
- digitale tekeningen
- digitale werkstukjes voor school (bvb. opstel of spreekbeurt)

Welke digitale bestanden of foto's wil je nu al bewaren voor later? Waarom?

Verzamel de foto's en bestanden in een eigen mapje en sla het op een veilige plaats op. Dat kan bijvoorbeeld via een extern geheugen zijn (USB-stick). Vraag hiervoor hulp aan je ouders of leerkracht.

(genealogie voor kinderen vanaf 10 jaar)

Voor de leerkracht:

Via deze module leren kinderen speuren in akten en in familiedocumenten naar de juiste informatie om tot de oplossing van een raadsel te komen. Stap voor stap komen de leerlingen te weten aan welke BV deze map met oud papier toebehoort. Tegelijk leren ze oog te hebben voor verschillen in de leefwereld van vroeger en nu aan de hand van de voorbeeld-documenten.

Bij de VRT komen veel Bekende Vlamingen over de vloer. Eén van hen heeft echter een map met oude familiepapieren en -foto's achtergelaten. Wie kan orde scheppen in de chaos en ontdekken van welke BV deze map is? In bijlage vind je een voorbeeld dat je in de klas kan gebruiken. De documenten stammen af van Marijn Devalck.

(zie document: [Lesbrief – verloren map met oud papier](#))

Praktisch

Grootte van de groep: bij voorkeur maximaal 20 kinderen

Materiaal: computer met internetverbinding, beamer en projectiescherm

Plaats: dit is een binnenactiviteit, die klassikaal kan uitgevoerd worden

Duur: ca. 50 minuten

Stap 1: Bekijk een fragment uit 'Ben ik familie van?' waarin enkele familiedocumenten in beeld komen.

(zie ook begeleidend videofragment: [Ben ik familie van 04](#))

Voor de leerkracht:

Na het bekijken van dit filmpje kan achtergrondinformatie gegeven worden over enkele veel voorkomende (Belgische) genealogische bronnen.

Deze website met voorbeelden van genealogische bronnen biedt de nodige informatie:

<http://www.familiegeschiedenis.be/bronnen-belicht>.

Aan de leerlingen worden best deze vier voorbeeldbronnen getoond, samen met wat toelichting die bij elke voorbeeldbron terug te vinden is: bidprentje, rouwbrief, geboorteakte (Burgerlijke Stand) en trouwboekje. Deze toelichting dient aangepast worden aan de leeftijd van de leerlingen.

Aangezien deze bronnen specifiek van toepassing zijn op de Belgische (en bij uitbreiding West-Europese) context, dient tijdens of na de toelichting aan alle leerlingen gevraagd te worden welke andere familiedocumenten zij kennen uit hun familie. Geef leerlingen die de besproken familiedocumenten niet hebben of niet kennen de gelegenheid om uit te weiden over rituele voorwerpen, familie verhalen of –tradities die in hun familie gebruikelijk zijn bij een geboorte, huwelijk of overlijden. Familie verhalen, rituelen en –tradities zijn immers even belangrijk in iemands familiegeschiedenis dan de papieren documenten.

Stap 2: Een map vol oud papier

Voor de leerkracht:

Bekijk klassikaal welke documenten er zijn. Welke bronnen zijn dit? Welke genealogische gegevens kan je eruit halen (levensdata-plaatsnamen-familienamen)? We doen dit stap voor stap.

1. Aan de leerlingen worden eerst één of meerdere oude kinderfoto's getoond. De achtergrond bij de foto's geeft veel informatie prijs. Kinderen worden best geattendeerd op deze extra informatie: leefde de BV in een stedelijke of landelijke context, in welke tijdsperiode (zwart-wit of kleurenfoto)? Wat merk je aan de kledij,...?

Mogelijke vragen: wat zie je op de foto's? Zijn ze in kleur of in zwart-wit? Uit welke jaren zouden deze foto's komen? Welke BV zou dit kunnen zijn? Hoe oud zou deze persoon nu zijn?

2. Daarna komt de (gefingeerde) brief of het dagboekfragment aan bod, met daarin een verwijzing naar een jaartal en een plaatsnaam of regio van woonst. Er kan ook terloops naar een historische gebeurtenis verwezen worden.

Aan de hand van de gegevens in dit fragment kunnen de kinderen ongeveer de leeftijd raden van de BV die ze zoeken en eventueel ook de regio waar deze als kind woonde. Schenk ook aandacht aan de historische gebeurtenis die in het fragment vermeld wordt en geef meer achtergrondinformatie hierbij.

3. Vervolgens wordt een communieprentje getoond, waarbij de naam 'toevallig' uitgewist werd door een koffievlek of iets dergelijks.

Mogelijke vragen: welk type document is dit? Waar en wanneer had de eerste of plechtige communie plaats? Wat zegt dit over het geboortjaar/de huidige leeftijd van de BV?

4. Tenslotte komt één of enkele 'zeer oude akte(n)' aan bod. Dit kan een geboorte-, huwelijks- of overlijdensakte zijn of een uittreksel uit het bevolkingsregister. Door het ontcijferen van het oud schrift waarin de akte geschreven is, ontdekken de kinderen dan de familienaam van de BV of eventueel een van diens rechtstreekse voorouders.

Mogelijke vragen: welk type document is dit? Kan je lezen wat er staat? Welke genealogische gegevens kan je eruit afleiden? Welke familienaam vind je terug in dit document? Van welke BV zouden de in het document vermelde personen de voorouders kunnen zijn?

- Wanneer kinderen dan de familienaam uit deze zeer oude akte combineren met de brief/het dagboekfragment, het communieprentje en de oude kinderfoto, zouden ze in staat moeten zijn te raden van welke BV de map met 'oud papier' is.

Voor de leerkracht:

Deze module reikt enkele leuke websites aan die kinderen in contact brengen met hun familiegeschiedenis. Omdat 'echt' genealogisch onderzoek voor kinderen nog te moeilijk is, willen we hen toch via het grote aanbod van databanken via internet laten proeven van hun familiegeschiedenis.

Praktisch

Deze extra module bouwt voort op module 2 (Mijn stamboomje), maar kan ook afzonderlijk uitgevoerd worden.

Grootte van de groep: bij voorkeur maximaal 25 kinderen

Materiaal: computer met internetverbinding, beamer en projectiescherm

Plaats: dit is een binnenactiviteit, die klassikaal kan uitgevoerd worden

Duur: ca. 50 minuten

Stap 1: Op weg naar mijn familieverhaal

De zoektocht naar je familiegeschiedenis begint bij jezelf en je (groot)ouders.

(zie ook begeleidend videofragment: Ben ik familie van 05)

- Interview daarom eerst je (groot)ouders en maak je stamboomje op *(zie Module 2)*. Vergeet daarbij zeker niet te vragen welke documenten er reeds bij jou thuis of bij je grootouders aanwezig zijn die je kunnen helpen bij het onderzoek naar je familiegeschiedenis.
- Vraag na aan je familieleden of er iemand in je familie al begonnen is met het samenstellen van de familiestamboom. Deze persoon is je ideale gids!
- Eens je zover bent, ben je klaar om nog een stapje verder terug te gaan in de tijd: wie waren je overgrootouders? Vraag na aan je ouders of grootouders hoe je – minstens acht - overgrootouders heetten en waar en wanneer ze leefden. Hoe meer namen en data je kan verzamelen over je voorouders, hoe beter ! Dat maakt je zoektocht gemakkelijker.
- Als je je stamboomje wil aanvullen met je overgrootouders, kan dat natuurlijk ook ! Tips om verder te graven in je familieleden vind je via <https://familiegeschiedenis.be/nl/ontdek-jouw-familiegeschiedenis/stap-2>

Kan je niet alle levensdata van je overgrootouders vinden? Geen probleem. Eventueel kunnen we de ontbrekende informatie ook via andere kanalen achterhalen. Het belangrijkste zijn niet de namen en data, maar de levensloop van jouw voorouders.

Stap 2: Wie waren mijn voorouders?

Voor de leerkracht:

Leerlingen kunnen zoeken naar hun voorouders of familieleden via diverse genealogische databanken. We sommen er hier enkele op die relatief makkelijk toegankelijk zijn.

Het is sterk aan te raden om onderstaande databanken eens op voorhand uit te testen en om uit te zoeken welke erfgoed- of gedigitaliseerde krantendatabanken er voor uw specifieke regio of stad beschikbaar zijn.

Opgelet! Om de leerlingen toe te laten op zoek te gaan naar hun voorouders, moeten ze zoeken in databanken die betrekking hebben op de regio waaruit hun grootouders afkomstig zijn. Ze moeten bij het intikken van plaatsnamen vertrekken van de plaats waar hun grootouders woonden of geboren zijn. Het heeft dus weinig zin om hen te laten zoeken op de plaatsnamen waar de kinderen nu wonen of in databanken waar hun voorouders niet woonden

Tip! U kan eventueel ook nagaan of er in uw regio een documentatiecentrum van Familiekunde Vlaanderen, een erfgoedcel, archief of heemkring is die een genealogische databank ter beschikking heeft.

Enkele handige genealogische databanken:

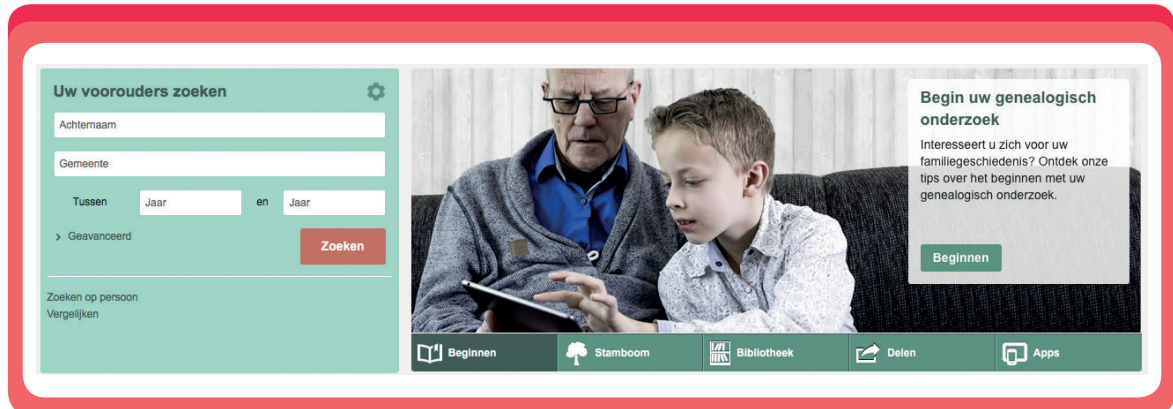
- De indices en de bibliotheekcatalogus van Familiekunde Vlaanderen zijn goede vertrekpunten om te zoeken naar je voorouders. Je kan deze indices per regio doorzoeken op familienaam om te zien of Familiekunde Vlaanderen documenten (zoals bidprentjes, rouwbrieven,...) of publicaties bewaart omtrent jouw familie:
<http://www.familiekunde-vlaanderen.be/indices> en <http://bib.familiekunde-vlaanderen.be>.

The screenshot shows the website interface for Familiekunde Vlaanderen. At the top, there is a navigation bar with links for HOME, OVER ONS, WERKING, ZOEKMIDDELEN, PROJECTEN, ONS STEUNEN, and LEDENZONE. A search bar is located in the top right corner. The main content area is titled 'Overzicht indices en databanken' and contains a table with the following columns: Titel, Afdeling, Gemeente(n), and Link. The table lists several databases, including 'Bidrentjes en/of rouwbrieven...', 'Death Memorial Cards, deel 1', 'Death Memorial Cards, deel 2', 'Death Memorial Cards, deel 3', 'Archiefonds Robert Tanghe', and 'Archiefonds Museavrienden Tielt'. To the right of the table, there is a 'Snel naar' section with a search bar and a 'Filter op afdeling' section.

Titel	Afdeling	Gemeente(n)	Link
Bidrentjes en/of rouwbrieven...	Regio Westkust		Link
Death Memorial Cards, deel 1	Regio Tielt		Link
Death Memorial Cards, deel 2	Regio Tielt		Link
Death Memorial Cards, deel 3	Regio Tielt		Link
Archiefonds Robert Tanghe	Regio Tielt		Link
Archiefonds Museavrienden Tielt	Regio Tielt		Link

- Geneanet (www.geneanet.org) is een commerciële website, maar de ingevoerde gegevens zijn vrij raadpleegbaar. Misschien vinden sommige leerlingen er meteen al een groot stuk van hun uitgebreide stamboom in terug.

Opgelet! De juistheid van deze informatie via Geneanet kan niet met zekerheid gegarandeerd worden, aangezien de genealogische gegevens ingevoerd worden door de individuele gebruikers van dit platform!

- 'Zoeken naar personen' van het Rijksarchief in België (<http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen>). De overheidswebsite van het Rijksarchief in België is eveneens vrij raadpleegbaar, maar vrij ingewikkeld voor kinderen. Dit moet zeker onder begeleiding gebeuren omdat er zoveel zoekvelden zijn.

- Je kan ook zoeken op familienaam in regionale erfgoedbanken of in gedigitaliseerde oude kranten. 'Vind je voorouders terug in de kranten van vroeger.' Op die manier kom je soms op het spoor van grootouders die in een voetbalclub speelden of die duivenwedstrijden wonnen.

The screenshot shows the website 'Erfgoedbank Kempens Karakter'. The main navigation bar includes 'Home', 'De collectie', 'Virtuele Tentoonstellingen', 'Verhalen', 'Kaart', and 'Mijn erfgoed'. A search bar is located in the top right corner. Below the navigation bar, there is a yellow banner with the text 'Typisch Kempen? Hier ontdek je het.' and a breadcrumb trail: 'U bent hier: Home > Virtuele Tentoonstellingen > Mensen'. On the left side, there is a sidebar with categories: 'Jeugdbewegingen', 'Wereldoorlog I', 'Plaatsen', 'Mensen', and 'Thema's'. The main content area is titled 'Mensen' and features three image thumbnails with captions: 'Louis Zimmer, ereburger van Lier' (67 afbeeldingen), 'Mooie herinneringen uit Vorselaar' (45 afbeeldingen), and 'Lierse muziekinstrumentenbouwers'. Social media sharing options are visible in the top right of the content area.

- Een overzicht van erfgoedcellen en erfgoed(beeld)banken in elke regio vind je hier: <http://www.erfgoedcellen.be/>.
Een overzicht van de internationaal online gedigitaliseerde historische kranten vind je hier: <http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/kranten/online> en hier: <http://familiekunde-vlaanderen.be/nieuws/websites-met-gedigitaliseerde-historische-kranten>.

The screenshot shows the website 'Historische Kranten'. The main header reads 'HISTORISCHE KRANTEN'. Below it, there is a search bar with the text 'naam, plaats, gebeurtenis, ... ? periode ?' and a 'zoeken' button. To the right of the search bar, there is a section titled 'OVERZICHT PERIODIEKEN' with a list of publications: 'L'Annonce d'Ypres (1854 en 1859)', 'Burgersbelang (1910)', and 'Le Commune d'Ypres (1849)'. The main content area displays a digitalized newspaper page from 'ZONDAG 24 APRIL 1932' with the title 'DE POPERINGENAAR' in large, bold letters. The page also includes the text 'WEEKBLAD: 35 CENTIEMEN.' and 'KATHOLIEK NIEUWS, NOTARIEEL EN LANDBOUWBLAD'.

Stap 3: Hoe zag de omgeving waar ik woon er vroeger uit?

Wil je weten hoe jouw woonomgeving er vroeger uitzag? Of wil je zien hoe de buurt waar je grootouders vroeger woonden er uitzag?

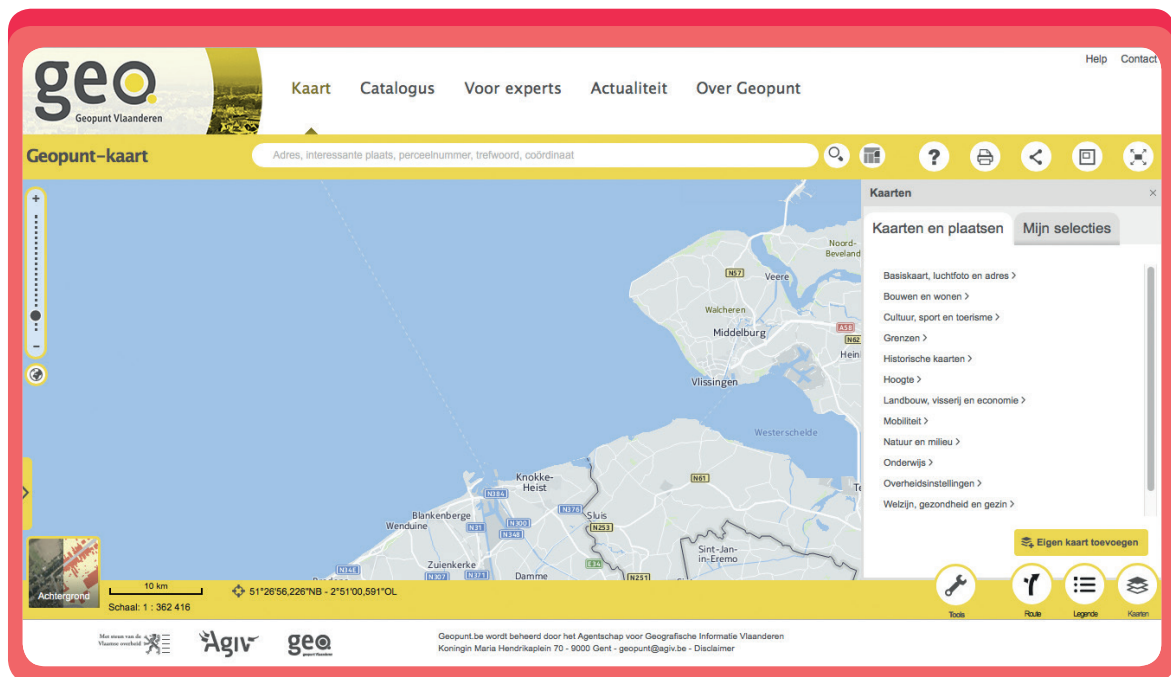
(zie ook begeleidend videofragment: [Ben ik familie van 06](#))

Voor de leerkracht:

Je kan klassikaal een geografische reis in de tijd maken via de overheidswebsite www.geopunt.be.

- Surf naar de website www.geopunt.be
- Tik een adres in de zoekbalk bovenaan (bijvoorbeeld het schooladres, of het adres van een andere vertrouwde publieke plaats)
- Klik op 'Historische kaarten' in de rechterkolom.
- Daar selecteer je 'Reis door de tijd' of één van de historische kaarten

Laat enkele leerlingen een adres naar keuze opzoeken (eigen adres of dat van de (groot) ouders). Op die manier zien ze hoe het wegennet en de behuizing van dit adres in de loop der eeuwen veranderd is.

Tip! Twee leuke websites omtrent geboortedagen:

- Op welke weekdag werden jij en je (groot)ouder geboren? Dit is op te zoeken via een eeuwigdurende kalender, zoals deze: <http://www.timeanddate.com/calendar/generate.html>
- Krant van je geboortedag opzoeken (hln.be/geboortekrant)

Voor verdere vragen omtrent deze lesbrief kan u terecht bij Familiekunde Vlaanderen vzw via info@familiekunde-vlaanderen.be of surf voor meer informatie naar www.familiekunde-vlaanderen.be of www.familiegeschiedenis.be.

© Familiekunde Vlaanderen vzw, 2015

